به ناوى خوداى بەخشندە و میهرەبان

بە ناوى گەلەوە

پەرلەمانى كوردستان ـ عێراق

پشت بە حوكمەكانى بڕگەى (1) لە ماددەى (56) و بڕگەى (1) لە ماددەى (71)ى یاساى ژمارە (1)ى ساڵى 1992ى هەمواركراو و لەسەر ئەوەش كە ئەنجومەنى وەزیران و ژمارەى یاسایى ئەندامانى پەرلەمان پێشكەشیان كردووە، پەرلەمانى كوردستان ـ عێراق لە دانیشتنى ئاسایى ژمارە (8)ى رۆژى 2011/10/11 بڕیارى دەرچوواندنى ئەمەى خوارەوەى دا:

یاساى ژمارە (20)ى ساڵى 2011

یاساى یەكەم هەمواركردنى یاساى هەمواركردنى جێبەجێ كردنى یاساى باجى دەرامەت ژمارە (26)ى ساڵى 2007 لە هەرێمى كوردستان ـ عێراق

ماددەى یەكەم:

بڕگەى (دووەم) لە ماددەى دووەمى یاساى ژمارە (26)ى ساڵى 2007 هەڵدەوەشێتەوە و كاركردن بە بڕگەى (دووەم) لە بڕیارى ژمارە (520)ى ساڵى 1987 رادەگیرێت و لە هەرێمى كوردستان ـ عێراقدا ئەمەى دادێ جێى دەگرێتەوە:

(دووەم: 1- مامەڵەى بەخشینى یەك خانووى نیشتەجێ بوون یان یەك شوقەى نیشتەجێ بوون یان یەك پارچە زەویى ئامادە كراو بۆ نیشتەجێ بوون كە رووبەرەكەى لە (800م2) زیاتر نەبێت كە لە نێوان دایك و باوك و رۆڵەكانیان یان لە نێوانى هاوسەراندا دەكرێت، لە باجى دەرامەت دەبەخشرێت.

2- ئەگەر پێ بەخشراو هەڵسوكەوتى گواستنەوەى موڵكایەتیى كرد لەو خانووە یان شوقەى نیشتەجێ بوونە یان پارچە زەوى ئامادە كراوە بۆ نیشتەجێ بوونى كە پێى بەخشراوە لە ماوەى پێنج ساڵ لە رۆژى تۆمار كردنى بە ناوى ئەوەوە لە فەرمانگەى تۆمارى خانووبەرە (تاپۆ)، ئەم هەڵسوكەوتە باجى دەرامەتى لەسەرە و مافى ئەو بەخشینە نایگرێتەوە كە لە بڕگەى (20)ى ماددەى حەوتەم لە یاساى باجى دەرامەت ژمارە (113)ى ساڵى 1982ى هەموار كراو و كار پێكراو لە هەرێمدا هاتووە).

ماددەی دووەم:

بڕگەی (سێیەم) لە ماددەی (دووەم)ی یاسای ژمارە (26)ی ساڵی 2007 هەڵدەوەشێتەوە و، کارکردن بە جێبەجێ کردنی بە بڕگەی (20) لە ماددەی (حەوتەم)ی یاسای ژمارە (113)ی ساڵی 1982 رادەگیرێت و، لە هەرێمی کوردستان ـ عێراقدا ئەمەی دادێ جێی دەگرێتەوە:

أ- خانوو یان شوقەی ئامادە کراو بۆ نیشتەجێ بوون لە کاتی گواستنەوەی موڵکایەتییەکەی بە فرۆشتن یان هەر رێگایەك لە رێگاکانی گواستنەوەی موڵکایەتی کە هەقی فرۆشتنەکەی هەر چەند بێت.

ب- یەك پارچە زەویی ئامادە کراو بۆ نیشتەجێ بوون بە مەرجێك رووبەری زەوی ناوبراو کە بۆ نیشتەجێ بوون ئامادە کراوە لە (800م2) زیاتر نەبێت، ئەگەر رووبەرەکەی لەو رادەیە زیاتر بوو، زیادەکە باجی دێتە سەر.

ج- راسپێردراو سوود لەو بەخشینە وەرناگرێت کە لە هەردوو بەندی (أ، ب)ی ئەم بڕگەیە دایە تەنیا بۆ یەك جار نەبێت لە ماوەی پێنج ساڵ لە رۆژی وەرگرتنی بەخشینەکەوە.

ماددەی سێیەم:

بڕگەی (هەشتەم) لە ماددەی (دووەم)ی یاسای ژمارە (26)ی ساڵی 2007 هەموار دەکرێت و بەم جۆرەی دادێ دەخوێندرێتەوە:

(باجێکی بڕاوە دەسەپێندرێت بە رێژەیەکی روو لە زیادە لە بەهای خانووبەرە یان مافی هەڵسوکەوت کردن پێی کە بە گوێرەی حوکمەکانی یاسای خەملاندنی بەهای خانووبەرە و سوودەکانی ژمارە (85)ی ساڵی 1978 دیاری کراوە یان هەقەکەی کە کامیان پترە بەسەر خاوەنی خانووبەرە یان مافی هەڵسوکەوت کردن پێی لە کاتی گواستنەوەی موڵکایەتی یان مافی هەڵسوکەوت کردن بە هەر شێوازێك لە شێوازەکانی گواستنەوەی موڵکایەتی یان بەدەست هێنانی مافی هەڵسوکەوت یان گواستنەوەی وەك فرۆشتن و گۆڕینەوە و پێکهاتن و وازهێنان و لابردنی کۆبەشی (ازالة الشیوع) و پاکتاو کردنی وەقف یان بانەوانی (مساطحة) و، کرێچی هەمان مامەڵەی خاوەن موڵکی لەگەڵدا دەکرێت لە کاتی بەکرێ دانی ئەو خانووبەرەیەی بە گرێبەستی بانەوانی (مساطحة) کەوتووەتە بەر هەڵسوکەوتی ئەوەوە و، بە گوێرەی ئەمەی دادێ هەژمار دەکرێت:

1- رێژەی 50٪ لە بەهای خەمڵێندراوی خانووبەرە یان هەقەکەی کامیان زیاترە دادەگیرێت بەر لە هەژمار کردنی باج.

2- ئەو بڕەی دەمێنێتەوە باجی دێتە سەر و بەم جۆرەی دادێ هەژمار دەکرێت:

أ- 1٪ تا (100,000,000) سەد ملیۆن دیناری عێراقی.

ب- 2٪ بۆ ئەوەی لە (100,000,000) سەد ملیۆن دیناری عێراقی زیاتر بوو تا (200,000,000) دوو سەد ملیۆن دیناری عێراقی.

ج- 3٪ بۆ ئەوەی لە (200,000,000) دوو سەد ملیۆن دیناری عێراقی زیاتر بوو تا (300,000,000) سێ سەد ملیۆن دینار عێراقی.

د- 5٪ بۆ ئەوەی لە (300,000,000) سێ سەد ملیۆن دینار عێراقی زیاتر بوو.

3- بڕگەی (1)ی سەرەوە بەسەر ئەو پشك و بەشەی فرۆشراوانەی خانووبەرەی جیاکراوە بە شێوەیەکی نافەرمیشدا پیادە دەکرێت بە ڕێژەی بەش یان پشك.

4- حوکمەکانی بڕگەی (1)ی سەرەوە پیادە ناکرێت ئەگەر فرۆشیار موڵکایەتیی پشك یان بەشی ئەو خانووبەرەیەی هەیەتی گواست بێتەوە، ئەگەر پتر لە ساڵێك بەسەر بەرواری گواستنەوەی پشك یان بەشەکەدا تێپەڕ نەبوو بێت.

ماددەی چوارەم:

بڕگەی (چوارەم) لە ماددەی چوارەمی یاسای ژمارە (26)ی ساڵی 2007 هەموار دەکرێت:

(چوارەم: بەڕێژەی 5٪ باج بەسەر ئەو فەرمانبەرانەی هەرێمدا دەسەپێنرێت کە مووچەیان لە ملیۆنێك دینار بۆ تێکڕایی پلەکانی فەرمانبەریەتی و کەرتی تایبەتی زیاترە کە بە فەرمی تۆمارکراوان و خاوەن پۆست و پلەی وەزیفی تایبەتن).

ماددەی پێنجەم:

ئەو یاسا و بڕیارانەی باج کە لە هەرێمی کوردستاندا لە کاردان هەر کاریان پێ دەکرێت بەوەی لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکۆك نەبن.

ماددەی شەشەم:

دەبێ وەزیری دارایی و ئابووری ڕێنمایی پێویست بۆ ئاسان جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربکات.

ماددەی حەوتەم:

دەبێ ئەنجومەنی وەزیران و لایەنانی پەیوەندیدار حوکمەکانی ئەم یاسایەدا جێبەجێ بکەن.

ماددەی هەشتەم:

کار بە دەقی هیچ یاسا و بڕیارێکی ناکۆك لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە ناکرێت.

ماددەی نۆیەم:

ئەم یاسایە لە رۆژی بلاوکردنەوەی لە رۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان)دا کاری پێ دەکرێت.

د. ئەرسلان بایز اسماعیل
جێگری سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق

هۆیەکانی دەرچوونی

بۆ سووك کردنی باری باج لەسەر شانی هاوولاتیان و چاو خشاندنەوە بە بەخشینەکانی باج، ئەم یاسایە ئەرێ کرا.

تێبینی: ئەم یاسایە بەبریاری ژمارە 33 ی سالی 2011 لەلایەن بەرێز سەرۆکی هەرێمی کوردستانەوە دەرچوێنرا.